

Gyorsfénykép az online idők katolikus hitoktatásáról

Az online oktatásra való áttérés a hitoktatókat is komoly kihívások elé állította. Tantermi oktatás esetén – a tömbkatolikus régiókat kivéve – a legtöbb római katolikus vallástanárnak más vallású kollégájával kell „osztózni” egy-egy osztályon vagy azonos évfolyamra járó közösségen, így a szimultán vallásórák rendszerével, az ilyenkor szokásos tanteremkereséssel, a költözéssel már megbarátkoztak diákjaink. Ha mégsem így oldják meg, akkor „nulladik” vagy utolsó (sokszor hetedik) óra a hittan. Utóbbi esetekben az álmoság vagy éppen az egész napi figyelés miatti fáradtság teszi passzívabbakká vagy fegyelmezetlenebbé a diákokat, így ilyen körülmények között a hittantanárok nehezen tudnak minőségi órákat tartani. A digitális térbe költözés se oldotta meg ezeket a gondokat, sőt olykor még újakat is hozott melléjük. Aztán az is féltő volt, hogy a teljes személyt bevonó és megérintő, élményszerű hittanórától is el kell búcsúzni. – Volt ok aggodalomra, annál is inkább, mert komolyan hiszünk benne, hogy a hittan nem csak általános műveltséget közvetítő „tárgy”, és nem is afféle „töltelék”, hanem fontosságát tekintve éppen a sor elején áll, hiszen az élethez, sőt az élet utáni élethez ad kapaszkodókat gyermekeink és fiataljaink számára.

Az online hittanórák tartására aztán ki-ki megtalálta a saját megoldását, ezekhez nem igazán lehetett okos recepteket adni, a módszertani erősítésre viszont szükség volt. Egyre fontosabbnak mutatkozott az online térben is jól működő, a gyermekeket ilyen körülmények között is mind jobban bevonó módszerekkel megismertetni tanárainkat. Ezzel a céllal született az alább ismertetendő néhány továbbképző, aztán a módszertani kiskonferencia-sorozat, a hitoktatással kapcsolatos honlap, a többféle pályázati kiírás.

Digitális projektpedagógia

A hitoktatás akkor igazán hatékony, ha három irányból kap támogatást. Szerencsés esetben a családban alapozódik meg a gyermek hitélete, és a későbbiekben is a család jelenti számára a legbiztosabb pillért ilyen tekintetben. Az iskolai hittanórán a hitoktató kíséri a lelki fejlődést, míg a rendszeres vallásgyakorláshoz az egyház biztosít keretet. A család, az iskola és az egyházközség összekapcsolása mindhárom félnek érdeke, hiszen a gyermek vagy a fiatal ilyen módon háromszoros megerősítésben részesülhet. E három terület összekapcsolásához talán nem mutatkozik a pedagógiai projektnél jobb didaktikai módszer. Ha az iskolából indított projekttevékenység – szerencsés esetben a családtagok részvételével – az egyházközség felé irányul, az elméleti ismeretek gyakorlatba ültetésén túl a résztvevők lelki megerősödését hozhatja és szorosabbra fűzheti az egyházközséghez való kapcsolódásukat (és persze a családi szálakat is). Tantermi okta-

tás idején gyakran bátorítjuk hitoktatóinkat ilyen jellegű tevékenységekre, de az online időkben ez is nehezebbnek látszott, mint máskor. Vagy mégsem?

Az új helyzet ugyanis szülőket és gyermeket a monitorok és okostelefonok elé ültetett. Az online egyházi szertartásközvetítéseket jól láthatóan többen követték, mint ahányan ténylegesen részt szoktak venni azokon. A lelki dolgok iránti igény a nehéz helyzetben

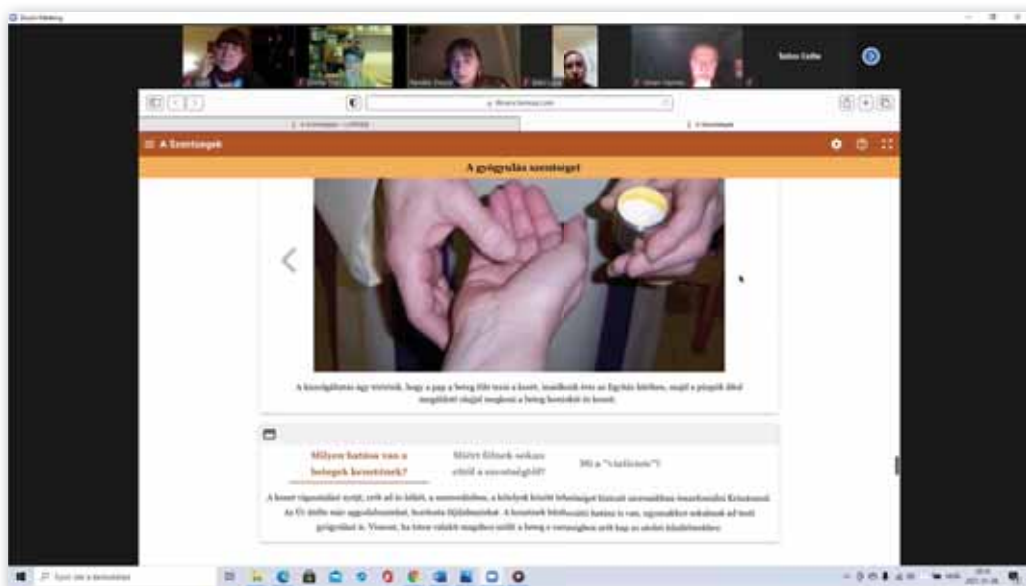
1. Pillanatkép a hittantanárok online nyári továbbképzőjéről

egyértelműen nőtt. Ha ehhez az okoseszközök segítettek hozzá sokakat, akkor egyértelmű volt, hogy az okoseszközökön keresztül kell elérni őket. Okoseszközök bevonásával lehet – például – projekttevékenységeket kezdeményezni gyerekeink számára, s így meglehet, hogy a családtagokig is elérünk, s talán a harmadik pillér, az egyházközség is bekapcsolható... Ilyen megfontolásból hirdettük meg tavaly nyáron római katolikus vallásánáraink részére a *Digitális projektpedagógia* címet viselő képzést, melynek szervezésére a csíkszeredai székhelyű Spektrum Oktatási Központot kértük fel, lebonyolítását pedig a budapesti #újpedagógia trénerai vállalták. A több hetet átfogó, rendkívül gyakorlatias online módszertani továbbképző iránt komoly érdeklődés mutatkozott hittantanáraink részéről. Olyannyira, hogy a nyári program – az abból kimaradottak részére – ősszel újra meghirdetésre került. A két alkalom közel száz katolikus vallásánár digitális kompetenciáinak fejlődését és a projektpedagógia saját területű alkalmazásának segítségét eredményezte. Erről a részükre szervezett módszertani kiskonferenciák és egyéb online programok alkalmával többen is tanúságot tettek. Utóbbihoz sorolható a nagyváradi római katolikus püspökség és a nagyváradi Szent László Római Katolikus Teológiai Líceum által az ország magyar nyelvű római katolikus teológiai líceumai számára meghir-

detett *Hivatások nyomában* című projekt, amelybe szakmai partnerként a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézete is bekapcsolódott. A programban részt vevő kilenc csapat mindegyikét komoly digitális kompetenciák birtokában lévő hittantanárok kísérték, így nagyon igényesen elkészített – saját és közös Trello-táblákon is közzétett – produktumok születtek. A február 20-án Zoom felületen tartott projektnap eseményeit egész napos online közvetítés keretében lehetett követni a váradi püspökség YouTube-csatornáján. A projektet tanárok és diákok egyaránt nagyon sikeresnek tartották.

Digitális tananyagserkesztés LIVRESQ programmal

A bukaresti Ascendia S. A. nevű cég által kifejlesztett LIVRESQ full responsive applikáció különösen az online oktatás idején bizonyult komoly segítségnek. A program menüjét a nagyváradi székhelyű Országos Magyar Továbbképző Központ munkatársa, Hibácskó Gizella fordította magyarra, hozzáférhetővé téve a programot a magyar felhasználók számára is.

2. LIVRESQ programban szerkesztett lecke

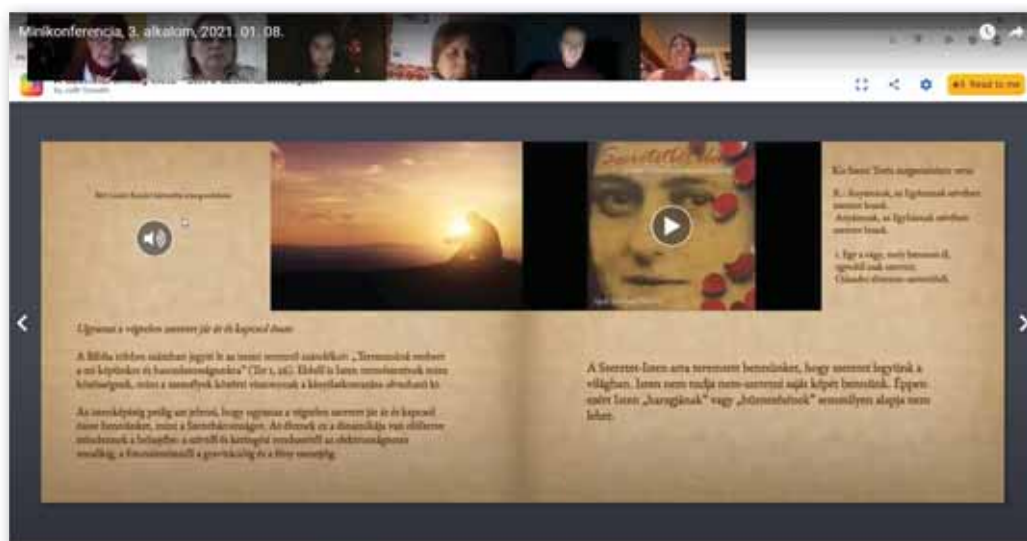
A program magyar nyelvű ismertetésére pedig az említett oktatási központ munkatársa, Nemes

István módszertanos tanár vállalkozott, szervezett képzések keretében. Római katolikus hittanárként Nemes István már első körben meghirdette képzéseit ilyen szakos kollégáinak. A közben több irányból is felkínált, az online oktatáshoz segítséget nyújtó továbbképzők sorában különleges helyet foglaltak el a LIVRESQ-képzések. Ka-

tolikus hittantanáraink közül ismét szép számban vettek részt ezeken, és a szerzett tudást az említett módszertani kiskonferenciákon, illetve a részükre létrehozott Facebook-csoportban volt alkalmuk megmutatni. Az online oktatás ideje alatt számos, a LIVRESQ programmal feldolgozott téma került megosztásra, amit hálásan fogadtak a hitoktató kollégák. Az interaktív szöveges felületek létrehozására, videók beillesztésére, vágására és lejátszására, hanganyagok feltöltésére, csatolmányok hozzáadására, képek és képgalériák létrehozására, hat feladattípus szerkesztésére és kalibrálására (gyakorlófeladat, felmérés, közvéleménykutatás), valamint a leckéket több lépésre osztó „sorompók” beépítését is lehetővé tevő program kétség kívül nagyban segítette a diákok otthoni tanulását, sőt különleges élményekhez is juttatta őket.

Módszertani kiskonferenciasorozat

A sokféle képzésen szerzett ismeretek konkrét témafeldolgozásokhoz való adaptálása, a jó ötletek és tapasztalatok egymással való megosztása, és nem utolsósorban az egymással való találkozás igénye hívta életbe a *Jó gyakorlatok a római katolikus iskolai hitoktatásban* című módszertani kiskonferenciasorozatot, amelyet az Országos Magyar Továbbképző Központ szervezésében, két szériában – egy három- és egy négyalkalmas program keretében – tartottunk, folyamatosan 50–60 római katolikus hitoktató részvételével.

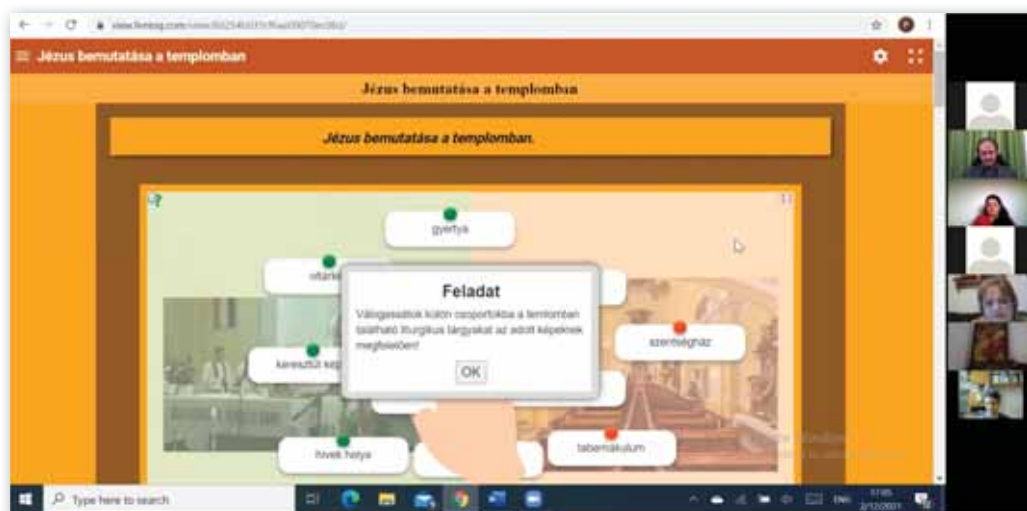

3. Digitális kiskönyvben feldolgozott tananyag

Az összesen hét, iskolaidőben havi rendszerességgel tartott alkalmon a következő két-háromhétben tanított hittantéma került bemutatásra, így a program résztvevői

nyomban alkalmazni is tudták a jó gyakorlatokként megismert elképzeléseket. Azon túl, hogy mindegyik hittanóra-terv gazdag lehetőségét mutatta a digitális applikációk használatának (sőt azok kipróbálását is lehetővé tette), komolyan szem előtt tartotta azt is, hogy az online térben is a lelki nevelés kívánkozik előre.

A módszertani bemutatókra elsődlegesen iskolai tanárok és egyetemi oktatók lettek felkérve, de kimagasló teljesítményt nyújtó egyetemi hallgatók számára is lehetőség nyílt a bemutatkozásra. A kiskonferencia-sorozat első szériájában 7 iskolai tanár, 2 egyetemi oktató és 3 egyetemi hallgató, a második széria során pedig 13 iskolai tanár, szintén 2 egyetemi oktató és 2 egyetemi hallgató jógyakorlatait ismerhették meg az érdeklődők. Az online és a tantermi oktatás során kiválóan használható jó gyakorlatokon kívül több iskolán kívüli program (színházi bemutató), lelki segédanyag és több elméleti előadás is helyet kapott.

4. LIVRESQ programban prezentált lecke

Mindkét egység egy-egy alkalmára meghívást kapott néhány középiskolás diák is, akik az elhangzottak online vagy tantermi órák során való alkalmazásáról adtak hiteles visszajelzést, illetve egy, a lelki és a digitális kompetenciákat egyformán fejlesztő pályázaton való részvételtől referáltak. A hétalkalmas programsorozat záró alkalmán a hitoktatás kérdéseit közelebbről felügyelő Böcskei László nagyváradai megyés püspök is jelen volt, és értékes gondolatokat osztott meg a résztvevőkkel, akik egybehangzó igennel voksoltak a következő tanév során esedékes folytatásra is.

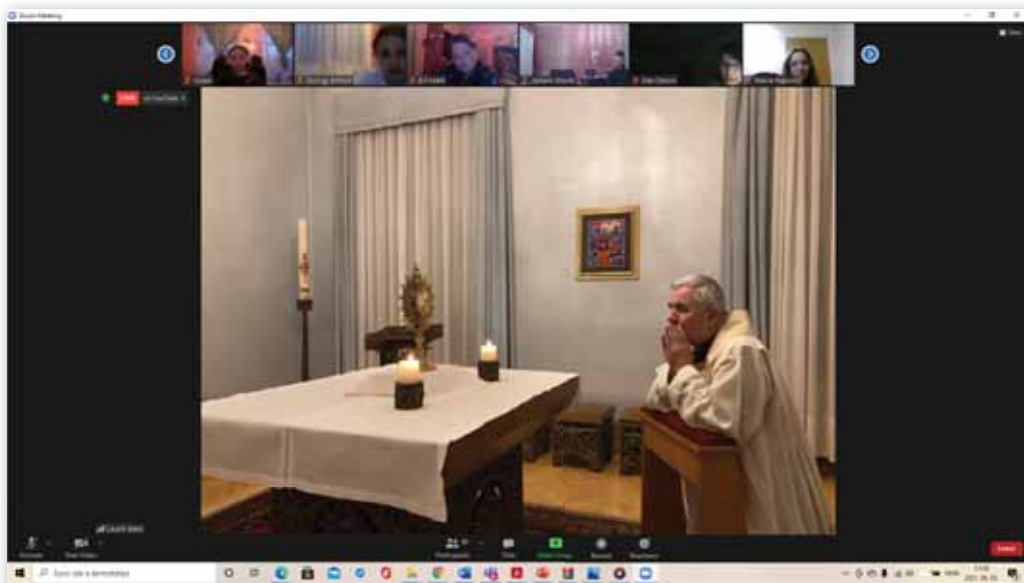
Hitoktatókat és diákokat összekapcsoló online lelki programsorozat

Az online idők egyik pozitív hozadéka az, hogy a virtuális térben szervezett programok az egymástól távol élő és dolgozó tanárokat is közelebb hozták egymáshoz. Ami máskor legfeljebb a Bolyai Nyári Akadémia keretében szervezett továbbképzőkön valósult meg (igaz, akkor valóságos találkozások formájában), a korábban említett programokba (is) bekapcsolódó pedagógusok számára viszonylag gyakorivá vált. A fizikailag távol élők összekapcsolására lehetőséget nyújtó „zoomos” találkozókát jónak látszott a lelki programokra is kiterjeszteni. Mivel a közeljövőben a magyar főváros egy világméretű katolikus eseménynek, az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusnak ad otthont, amely lelki előkészületet kíván meg minden résztvevőtől, folyó év februárja és augusztusa között a négy történelmi katolikus egyházmegyénk hitoktatói diákjaikkal együtt a programra hangoló szentségimádási láncban vesznek részt.

A Böcskei László nagyváradai megyés püspök által kezdeményezett programsorozat tulajdonképpen a hitoktatás egyik elsődleges célja megvalósulásának, az Oltáriszentséghez való szorosabb kapcsolódásnak biztosít lehetőséget a hittanosok számára. A minden hónap első csütörtök estéjén tartott online program szervezését mindig más, különböző régiókban élő hitoktatócsoport vállalja, diákjaival együtt, a négy egyházmegye egyik püspökének vezetésével. A szervezéshez mindenki a Trello felületet használja, az alkalmankénti 45–60 szervező ezen dolgozza ki az imaalkalom minden momentumát, hogy aztán a hónap első csütörtök estéjén a Zoom felületről a Youtube-ra közvetítve a távolabb élő kollégáknak és diákoknak is lehetővé tegyék az imában való összekapcsolódást. A programsorozatot a nagyváradai egyházmegye hitoktatói és az ő diákjaik indították februárban, Böcskei László püspök vezetésével. Márciusban a

5. A szatmári egyházmegyések által szervezett és Schönberger Jenő püspök által vezetett szentségimádás

6. Pál József Csaba temesvári püspök az általuk szervezett online szentségimádáson

gyulafehérvári főegyházmegye háromszéki és kolozsvári, illetve Kolozsvár környéki hitoktatói és az ő diákjaik folytatták a sort Kerekes László segédpüspök vezetésével, majd áprilisban a szatmári egyházmegyések következtek Schönberger Jenő megyés püspökkel.

Májusban a gyulafehérvári főegyházmegye csíki kerületének hitoktatói és diákjaik voltak soron, Tamás József nyugalmazott segédpüspök vezetésével, majd júniusban Pál József Csaba temesvári püspök és az egyházmegye hitoktatói magyar, román és német nyelven imádkoztak hittanosaikkal. Júliusban a főegyházmegye marosi kerülete volt soron, ismét Tamás József nyugalmazott püspökkel, majd a sort a gyergyói és udvarhelyi kerületek hittanatói és hittanosai zárják egyházmegyéjük érseke, Kovács Gergely vezetésével.

A szeptember 5–12. között Budapesten megtartandó világeseményre hangoló hét-állomásos szép imasorozat nem jöhetett volna létre, ha a résztvevők és az általuk bekapcsolt gyermekek nem rendelkeznek megfelelő digitális kompetenciákkal. A program minden állomása sokakat összekapcsolt és erősített lelkileg.

Honlap a hitoktatásnak és a honlap szerkesztősége által meghirdetett pályázatok

A kommunista diktatúra bukása utáni évben országunkban is lehetőség adódott az iskolai hitoktatás elkezdésére. A harmincéves évfordulót ünnepségsorozattal szeretnénk volna megünnepelni tavaly egyházmegyéinkben, de ezt a tervet a világvárvány jócskán áthúzta. Az online világban viszont mégiscsak felismertünk egy lehetőséget a megemlékezésre, ünneplésre: ehhez egy, a hitoktatás ügyét – nem csak a visszaemlékezés szintjén – szolgáló honlapot (és hozzá kapcsolódó, azonos nevű Facebook-oldalt) hívtunk életbe

hittan.ro néven, amely a kapcsolódó digitális tartalmak megjelenítésére is alkalmasnak mutatkozott. Mivel az iskolai hitoktatás főszereplői a diákok, már a kezdeteknél leszögeztük, hogy ezen a honlapon is ők kell a középpontba kerüljenek. A róluk szóló, velük kapcsolatos anyagok vannak túlsúlyban ma is, és ezen nem is szeretnénk változtatni. A gyerekek szerepét kihangsúlyozandó, illetve az ő lelkesítésük, a komoly hitélet felé való bátorításuk érdekében az idei évben már három pályázatot írtunk ki részükre a hittan.ro honlap nevében. Ezekhez a korábban említett 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus, illetve az arra való készület teremtett apropót. Első alkalommal két korcsoportnak hirdettünk pályázatot: a legkisebbeknek (IV. osztályig) rajzpályázatot *Az Oltáriszentség és a családom* címmel, az V–XII. osztályosoktól pedig – *Óáltala, Ővele és Őbenne* címmel – digitális kiskönyvet kértünk. A Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus Titkársága és több hazai és külföldi támogató segítségével megvalósított pályázat során a jóval több mint száz hazai résztvevő mindegyikét meg tudtuk erősíteni valamiben, és mindnyájuknak ajándékokat tudtunk adni. A többszempontú értékelést nyilvánossá tettük, és élőben közvetítettük az interneten.

A katolikus egyházban fontos ünnepnek számít az Oltáriszentséget középpontba állító Úrnapja. Az Úrnapjához egyházmegyéinkben számos szép szokás fűződik. Ezek feltárása és életben tartásának tudatosítása, de mindezek előtt az Oltáriszentség tisztelete és a vele való kapcsolat mélyítése vezetett akkor, amikor a hittan.ro honlap nevében az említett ünnep előtt öttagú csapatok számára írtunk ki pályázatot, *Úrnapja az egyházközségünk életében* címmel. Erre is szép számban, szép pályamunkákkal jelentkeztek résztvevők. A hozzánk beérkező pályamunkák mindegyikét megmutatjuk a hittan.ro honlapon és a hozzá kapcsolt facebook-oldalon, így a szép produktumok az egyre szélesebb követőtábor tagjai számára is üzenetértékűek lehetnek.

7. Az Úrnapja az egyházközségünk életében című pályázatra érkezett csíkszeredai pályamunka

A fenti számbavétel azt igyekezett illusztrálni, hogy a nehéz körülmények ellenére is találtunk megoldást római katolikus hitoktatóink és az ő neveltjeik módszertani és lelki erősítésére. Bár a személyes találkozásokra építő, a teljes személyt megérintő alkalmazásokat valójában semmivel sem lehetett pótolni, azért mégis volt lehetőség gazdagodásra és gazdagításra is.